

Werkbezoek aan Beijing, Shanghai en Suzhou, d.d. 11 - 15 januari 2004

Van 11 tot 15 januari heb ik een werkbezoek gebracht aan Beijing, Shanghai en Suzhou in China, op uitnodiging van de Chinese minister van Onderwijs. Tijdens dit bezoek stonden centraal het bekrachtigen van de langdurige en goede samenwerking tussen onderwijs- en onderzoeksinstituten, alsook de promotie van het Nederlandse hoger en beroepsonderwijs in China. De vooraanstaande positie van Nederland op cultuurgebied werd bevestigd met de opening in het Shanghai Arts Museum van de tentoonstelling van werken uit de collectie van het Stedelijk Museum Amsterdam. Vanuit hun verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de onderzoeks- resp. onderwijsprogramma's waren de president van de Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschap en de voorzitter van de Nuffic aanwezig bij de gesprekken die ik heb gevoerd in Beijing.

Gesprek met de heer Zhou Ji, minister van Onderwijs (MoE)

Mijn ambtgenoot, minister Zhou Ji, benadrukte tijdens deze ontmoeting de grote behoefte van China aan goed opgeleid kader voor de verdere ontwikkeling van het land. Met het oog op de voortzetting van de samenwerking met China besprak ik een aantal onderwerpen die van gemeenschappelijk belang zijn. Aansluitend heb ik een Summary of Meeting ondertekend (**zie bijlage**) waarin de uitkomsten van het gesprek zijn opgenomen als actualisatie van het Memorandum of Understanding van 2001. Daarin zijn o.a. vastgelegd dan wel herbevestigd: de wederzijdse overeenstemming aangaande het uitwerken van de bilaterale diploma-erkenning op operationeel niveau met de Nuffic, de aanpassingen in de uitwisseling van sinologiestudenten in het kader van het Huygens-beurzenprogramma, alsook de afspraak dat de Chinese wederpartijen de details van de BVE-samenwerking uitwerken met de BVE-Raad.

Voorts is de wetenschappelijke samenwerking aan de orde gekomen.

Ontmoeting met heer Liu Yanhua, vice-minister van Wetenschap en Technologie (MoST),

In het overleg met vice-minister Liu Yanhua kwam naar voren dat zijn beleid o.m. focust op de kwaliteit van onderzoek, efficiëntie in samenwerking en duurzame groei. De Chinese zijde benadrukt de wenselijkheid de Nederlands-Chinese onderzoekssamenwerking uit te breiden naar toegepast onderzoek.

Met de vice-minister deel ik de mening dat de ontwikkelingen in het Programma Strategische Wetenschappelijk Allianties tot tevredenheid stemmen. Dit blijkt in het bijzonder uit het feit dat i.s.m. de KNAW 15 projecten zijn geselecteerd voor de tweede fase van het Programma, alsmede dat het MoST en de KNAW een gezamenlijke website voor dit programma zullen opzetten.

Na afloop van dit overleg is ook de lijst met de namen van de geselecteerde 15 onderzoeksvoorstellen voor het Programma Strategische Wetenschappelijke Allianties getekend door het MoST en de president van de KNAW.

Bezoeken aan de Chinese wetenschapsacademies

Met de bezoeken aan de presidenten van de Chinese Academy of Sciences (CAS) en de Chinese Academy of Social Sciences (CASS) heb ik de bestaande samenwerking en de voorgenomen nieuwe onderzoeksactiviteiten bekrachtigd. In het kader van de samenwerking met CAS maakte men van Chinese zijde kenbaar belang te hechten aan samenwerking tussen onderzoeksinstituten en bedrijfsleven. Daarnaast is de wederzijdse tevredenheid bevestigd over de verschillende vormen van samenwerking. Ook in het gesprek met de president van de CASS bleek dat hij tevreden is over de wijze waarop de bilaterale onderzoekssamenwerking gestalte krijgt.

Bespreking met het onderwijssteunpunt NESO in Beijing

Met de vertegenwoordigers van het onderwijssteunpunt NESO (Netherlands Education Support Office) is de ontwikkeling sedert de oprichting in 2001 besproken. In het bijzonder heb ik aandacht besteed aan de verbeterde MVV-procedure die geldt vanaf 1 februari 2004. Deze houdt in dat de visumaanvragen van Chinese studenten extra zorgvuldig zullen worden bezien (m.n. de toetsing op Engelse taalvaardigheid en authenticiteit van (onderwijs)documentatie). De nieuwe procedure is daarmee vergelijkbaar met de door o.a. Frankrijk, Duitsland, Australië en Nieuw Zeeland gehanteerde procedure. De toegenomen aandacht voor de kwaliteit en vooropleiding van de student moet zijn kans van slagen aanmerkelijk vergroten en misbruik van studentenvisa voor illegale migratie naar Nederland terugdringen.

Verder heb ik heb aangedrongen op o.m. het borgen van de kwaliteit bij de werving en selectie van studenten, de fraudebestendigheid van het automatiseringssysteem, alsook de monitoring en controle van studenten.

Ontvangsten door de vice-burgemeesters van Shanghai en Suzhou

In Shanghai ben ik ontvangen door mw. Yan Junqi, die als vice-burgemeester verantwoordelijk is voor o.m. het onderwijs- en wetenschappelijk beleid. Tijdens mijn bezoek aan Suzhou heb ik een ontmoeting gehad met de vice-burgemeester Zhu Yong Xin. Van Chinese zijde was men zeer geïnteresseerd in de samenwerkingsmogelijkheden met Nederland. In beide ontmoetingen heb ik de reciproke aard van bilaterale samenwerking benadrukt. Met de vice-burgemeesters deel ik de mening dat voldoende opleidingscapaciteit een van de randvoorwaarden is om te komen tot een goed opgeleide beroepsbevolking.

Bezoek aan de Shanghai Education Commission (SEC)

Tijdens een bezoek aan de Shanghai Education Commission (SEC) heb ik met Directeur-Generaal Zhang Weijiang van gedachten gewisseld over het belang van onderwijs- en onderzoeksuitwisselingen, alsook over het belang van kennis- en programma-uitwisseling in het beroepsonderwijs. Ook de monitoring en kwaliteitszorg in het onderwijs zijn aan de orde gekomen. De SEC spreekt de hoop uit dat Nederland/Rotterdam vertegenwoordigd zal zijn op het eerste Education Forum in Shanghai in mei a.s..

Bezoek aan de Fudan University

De samenwerking met de prestigieuze Fudan University is tijdens twee bijeenkomsten herbevestigd. Ten eerste heb ik, na de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst door de Fudan University

en de Technische Universiteit Delft, de openingshandeling van de (door deze overeenkomst in het leven geroepen) Fudan TU Delft School of Microelectronics verricht. In mijn toespraak heb ik stil gestaan bij het belang van samenwerking op topniveau voor beide landen. Voor dit bijzondere initiatief heb ik eenmalig vijf beurzen voor studiebezoek aan Nederland beschikbaar gesteld voor excellente Chinese studenten van deze opleiding.

De tweede bijeenkomst stond in het teken van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Fudan University en de Rijksuniversiteit Groningen. Bijzonder aan deze samenwerking is de oprichting van de nieuwe leerstoel Dutch Studies. In mijn toespraak heb ik gewezen op het feit dat met deze beide vormen van samenwerking met Fudan er een balans is gecreëerd tussen techniek en humanoria.

Matchmaking Seminar on Vocational Education

In Suzhou heb ik een bijeenkomst toegesproken van het Nederlandse en Chinese BVE-veld, het zogenaamde Matchmaking Seminar on Vocational Education. Er is sprake van toegenomen belangstelling aan Chinese zijde voor het secundair beroepsonderwijs, met name in Suzhou, een van de snelst ontwikkelende regio's in China.

Het seminar heeft ertoe geleid dat de vertegenwoordigers van de Nederlandse en Chinese onderwijsveld de intentie hebben uitgesproken tot het opstarten van de bilaterale samenwerking.

Over het geheel genomen kan ik concluderen dat dit werkbezoek geheel aan de doelstellingen heeft voldaan van bekrachtiging van de onderwijs- en wetenschapssamenwerking, alsook versterking van de Nederlandse presentie in China op de gebieden onderwijs- en wetenschappen.

Symposium fundamenteel onderzoek, Dublin, 16-17 februari 2004

Op 16 en 17 februari woonde ik het door het lers voorzitterschap georganiseerde symposium over fundamenteel onderzoek "Europe's Search for Excellence in Basic Research" te Dublin bij. Op dit symposium waren vertegenwoordigers van de Europese overheden, uit de industrie en onderzoeksorganisaties aanwezig.

Tijdens dit symposium stond de in januari verschenen Commissie mededeling over fundamenteel onderzoek centraal. De conclusies van dit symposium (**zie bijlage**) hebben aan de basis gestaan van de raadsconclusies in de Raad voor Concurrentievermogen van 11 maart 2004. Samen met mijn collega-ministers heb ik het belang van het versterken van fundamenteel onderzoek op Europees niveau benadrukt.

En marge van het symposium werd gesproken over ITER.

Werkbezoek aan Brussel aansluitend op Onderwijs, Jeugd en Cultuurraad, d.d. 26 februari 2004

Gesprek met de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, mevrouw Marleen Vanderpoorten

In een gesprek met minister Vanderpoorten, minister van Onderwijs en Vorming in de Vlaamse regering, heb ik de Nederlandse ambities ten aanzien van het EU-voorzitterschap besproken.

Met minister Vanderpoorten deel ik de zorg over de positie van het Nederlands in de EU. In de uitgebreide EU is het Nederlands in omvang gemeten de zevende taal. Ook de Nederlandse Taalunie heeft hierin een rol te vervullen. Wij beschouwen het niet als vanzelfsprekend dat er, bijvoorbeeld tijdens een voorzitterschap, maar drie voertalen (Engels, Frans en Duits) worden gehanteerd.

Minister Vanderpoorten gaf op mijn uitnodiging aan graag een bijdrage te willen leveren aan de voorbereiding van het voorzitterschap. Vanuit haar departement zal ook op worden deelgenomen aan het overleg op DG-niveau over de invulling van het burgerschapsthema.

Werkbezoek aan Londen, d.d. 3 maart 2004.

Gesprek met minister Charles Clarke

Op 3 maart jl. bracht ik een werkbezoek aan Londen. Daar sprak ik met mijn Britse collega Secretary of State for Education and Skills, de heer Charles Clarke.

Minister Clarke informeerde naar mijn waardering voor zijn project Global Gateway en mijn genegenheid om in dit project als strategische partner deel te nemen. Ik heb in beginsel uitgesproken mij hierbij te willen aansluiten, mede afhankelijk van de relatie met reeds bestaande, vergelijkbare initiatieven in Europees verband.

In het gesprek heb ik de prioriteiten voor het aankomend Nederlands EU-voorzitterschap binnen de agenda voor de OJC-raad toegelicht.

Minister Clarke was voorzichtig tegenover het Nederlandse initiatief tot het nader onderzoeken van belemmeringen voor de meeneembaarheid van studiefinanciering. Het VK ontvangt relatief veel buitenlandse studenten en is huiverig voor een nog grotere toeloop en de financiële consequenties die hiervan het gevolg kunnen zijn. Met mijn toelichting steunt minister Clarke het verder inventariseren van dit onderwerp.

Met betrekking tot het voornemen om extra aandacht te besteden aan moderne vreemde talen was Clarke in beginsel positief, maar voorzichtig. Dit omdat het VK meent een achterstand te hebben op het gebied van talenonderwijs. Het VK wil graag gebruik maken van Nederlandse expertise op dit gebied.

Tijdens het Britse EU-voorzitterschap in 2005 is minister Clarke voornemens extra aandacht te besteden aan de vaardigheden (skills) welke nodig zijn om in een toenemende globaliserende arbeidsmarkt werkzaam te zijn. Om deze 'personalization in training' te bewerkstelligen dient volgens hem aandacht besteed te worden aan: skills; higher education within the EU; ICT; link between schools (Global Gateway).

Afgesproken is dat nagegaan zal worden in hoeverre er een relatie is te leggen tussen de conferentie over beroepsonderwijs in Maastricht en dit thema tijdens het Britse EU-voorzitterschap.

Naar aanleiding van het voorzitterschapsthema over shared values, responsibility and citizenship in Europees verband, stelden wij vast het eens te zijn over de noodzaak om in het onderwijs aandacht te besteden aan de gevolgen van het als burger deel uitmaken van transnationale verbanden. Dit maakt ook deel uit van de Global Gateway waarbij de nadruk ligt op wereldburgerschap. Ik heb mijn medewerking aan de Global Gateway toegezegd indien hierbij aandacht wordt gegeven aan citizenship. Minister Clarke is bereid via deze weg steun te verlenen aan citizenship tijdens het Nederlands EU-voorzitterschap. Hij zegde tevens toe een vertegenwoordiger af te vaardigen naar de DG-conferentie die Nederland over burgerschap belegt.

Teneinde de kennis over elkaars onderwijsstelsels te bevorderen werd afgesproken dat de Nederlandse Ambassade in het VK in samenwerking met het Department for Education and Skills een bijeenkomst zal organiseren over de verschillende onderwijsstelsels.

Gesprek met onderminister Lord Sainsbury.

Tijdens mijn werkbezoek aan het Verenigd Koninkrijk sprak ik ook met de onderminister voor onderzoek, Lord Sainsbury of Turville, over het programma en de prioriteiten van het Nederlands voorzitterschap op onderzoeksgebied. Aan de orde kwam de European Research Council (ERC), onderzoeksinfrastructuren, ITER en de evaluatie van het Zesde Kaderprogramma (KP6). Tevens werd er gesproken over de coördinatie van de agenda's van de komende Voorzitterschappen.

Met betrekking tot de ERC bleek er overeenstemming te zijn over twee essentiële kenmerken daarvan: 1) competitie tussen onderzoeksteams, en 2) wetenschappelijke kwaliteit, te meten via peer review, als enige selectie criterium. Afgesproken werd in Raadskader gezamenlijk op de trekken om nu de gewenste duidelijkheid te krijgen en een echte heldere stap voorwaarts te zetten op weg naar een ERC, en aarzelaars over de streep te halen.

Onderzoeksinfrastructuur heeft grote belangstelling van VK, maar een sterkere EU-inbreng mag niet leiden tot structurele EU-verplichtingen, zoals bij de Gezamenlijke Onderzoek Centra. Het gaat er vooral om dat duplicaties worden voorkomen. Beide ministers onderstreepten het belang van toegang van alle EU-Lidstaten tot onderzoeksinfrastructuur.

Met betrekking tot ITER wees onderminister Sainsbury op de ingewikkelde situatie en het belang van een vestiging in Europa.

Onderminister Sainsbury vroeg aandacht voor de evaluatie van de nieuwe instrumenten van het Zesde Kaderprogramma. Desgevraagd heb ik aangegeven dat dit onderwerp een Nederlandse prioriteit is tijdens het voorzitterschap. Er zullen lessen getrokken worden voor de instrumenten van het toekomstige Zevende Kaderprogramma. De evaluatie van de nieuwe instrumenten is onderwerp van bespreking op de informele RVC in juli a.s te Maastricht.

In dit verband merkte Lord Sainsbury op, dat met het oog op de toekomst (FP7) m.b.t. het meer toepassingsgerichte onderzoek toespitsing zou kunnen plaatsvinden op de Technology-platforms, op Eureka en op transnationale netwerken. Hij gaf aan dat de inkomende Voorzitterschappen, Nederland, Luxemburg en Ver. Koninkrijk hierin gecoördineerd zouden kunnen optrekken.

Raad voor Concurrentievermogen, Brussel 11 maart

Op 11 maart nam ik samen met minister Brinkhorst deel aan de Raad voor Concurrentievermogen in Brussel. Het verslag daarvan is u reeds separaat toegekomen via het Ministerie van Economische Zaken.

En marge van de Raad voor Concurrentievermogen sprak ik met diverse collega's over het programma en de prioriteiten van het Nederlands voorzitterschap op onderzoeksgebied.

In het gesprek met de **Portugese minister Carvalho** (Wetenschap en Hoger Onderwijs) kwamen aan de orde, naast fundamenteel onderzoek en de ERC, onderzoeksinfrastructuren en HRM-beleid ook de evaluatie van de nieuwe instrumenten van het Zesde Kaderprogramma, de effecten van deze instrumenten voor het MKB en het groei-initiatief.

Aan de orde in het gesprek met de **Franse onderminister Haigneré** (Onderzoek) kwamen naast de ERC, onderzoeksinfrastructuren en HRM-beleid ook de onderwerpen ITER en ruimtevaart. Met betrekking tot ITER werd ingegaan op de ingewikkelde situatie op dat moment en het belang van vestiging in Europa. Met betrekking tot ruimtevaart werd er kort gesproken over de eventuele organisatie van een Joint Space Council tijdens het Nederlands voorzitterschap.

Aan de orde in het gesprek met de **Duitse staatssecretaris Dudenhausen** (Onderzoek) kwamen naast fundamenteel onderzoek en de ERC, onderzoeksinfrastructuren en HRM-beleid ook de onderwerpen ITER, ruimtevaart en het groei-initiatief.

Aan de orde in het gesprek met de **Italiaanse minister Moratti** (Onderwijs, Universiteiten en Wetenschappelijk Onderzoek) kwamen fundamenteel onderzoek en de ERC, onderzoeksinfrastructuren en HRM-beleid.

Gesprekken en marge van de ministeriële OESO-conferentie in Dublin, d.d. 18 maart 2004

Gesprek met de Slowaakse minister van Onderwijs, de heer Martin Fronc

Tijdens een gesprek met de Slowaakse minister Fronc heb ik de prioriteiten uiteengezet voor de agenda van de OJC-raad tijdens het aankomend Nederlands EU-voorzitterschap.

In dit verband zegde minister Fronc steun toe voor het burgerschapsthema. Hij betoogde dat in het onderwijs niet alleen aandacht gegeven moet worden aan kennisoverdracht, maar ook aan opvoeding en de rol die de familie daarbij speelt. In verband daarmee is onlangs in Slowakije het project 'open school' gestart.

Minister Fronc sprak zich uit voor uniformering van regels voor diploma-erkenning, alsmede voor inrichting van een Europese accreditatie organisatie in het hoger en wetenschappelijk onderwijs. In dit verband heb ik aandacht gevraagd voor het voorzitterschapsthema over studentenmobiliteit en meeneembaarheid van studiefinanciering.

Minister Fronc ondersteunt het Nederlandse voornemen aandacht te besteden aan onderwijs in moderne vreemde talen. Hij acht aandacht voor taalonderwijs in Europees verband van groot belang. Hij meent dat de Slowaken over het algemeen de moderne vreemde talen onvoldoende beheersen. Slowakije zou daarom kunnen profiteren van aandacht voor dit onderwerp binnen de EU. De minister toonde zijn interesse voor de organisatie van het taalonderwijs in Nederland.

Ten aanzien van onderzoek en wetenschap pleit minister Fronc voor extra middelen voor onderzoeksinfrastructuur, als voorwaarde voor de ontwikkeling van een Europese kenniseconomie.

Gesprek met de Sloveense minister van Onderwijs, Wetenschap en Sport, de heer Slavko Gaber

Tijdens een gesprek met minister Gaber heb ik aandacht gevraagd voor de prioriteiten van het Nederlands voorzitterschap in het licht van de agenda van de OJC-raad.

Tijdens het gesprek kwam aan de orde de wens van met name Ierland, Commissaris Reding en Nederland om op enigerlei wijze het 'European Year of Education through Sport' (EYES) een vervolg te laten krijgen.

Daarnaast heb ik het belang benadrukt van het Nederlandse initiatief tot inventarisatie van obstakels bij de meeneembaarheid van studiefinanciering.

Het onderwerp 'shared values, responsibility and citizenship', met de nadruk op het laatste, kon op steun rekenen van minister Gaber. Hij gaf aan het belang van het onderwerp te onderstrepen en vertelde dat Slovenië onder meer in de Raad van Europa een actief pleitbezorger van initiatieven ter bevordering van burgerschap is. Hij zegde toe aandacht voor het onderwerp tijdens het Nederlands voorzitterschap te zullen steunen. De redenen waarom Slovenië aandacht voor burgerschap nodig acht

komen overeen met de Nederlandse opvatting hierover. Met de uitbreiding van de Europese Unie met tien lidstaten is het van belang na te denken over de gemeenschappelijke noemer van de EU. Minister Gaber heeft eerder als socioloog over het onderwerp gepubliceerd.

Werkbezoek aan de Russische Federatie en Kazachstan, 17 – 20 april 2004.

Gesprek met minister Fursenko van Onderwijs en Wetenschap, d.d. 17 april 2004

Van 17 tot en met 20 april heb ik een bezoek gebracht aan Rusland en Kazachstan. In Moskou sprak ik met collega-minister Fursenko (Onderwijs en Wetenschap) over de bilaterale onderzoekssamenwerking tussen Nederland en de Russische Federatie. Met minister Fursenko ondertekende ik een nieuw Memorandum of Understanding voor de periode 2005-2007 (zie bijlage). Ook de onderzoekssamenwerking op Europees niveau kwam aan de orde.

Minister Fursenko lichtte allereerst de structuur toe van het nieuwe ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Hij gaf aan dat het ministerie zich zal gaan buigen over het strategische beleid, het budget en de wetgeving op onderwijs- en onderzoeksgebied. Daarnaast zijn er twee staatsagentschappen (Onderzoek en Inspectie) opgericht en twee diensten (Intellectueel eigendom en Patent).

Minister Fursenko stelde dat samenwerking op onderzoeksgebied tussen beide landen vastgehouden en gecontinueerd moeten worden op een manier die van wederzijds belang is.

Gezamenlijk onderschreven wij dat in de afgelopen 10 jaar veel vooruitgang geboekt is in de samenwerking en dat de goede resultaten de basis hebben gevormd voor het voortzetten van het MoU. De implementatie van het MOU zal wederom in handen liggen van NWO en de Russische RFBR die een voorstel hiervoor hebben uitgewerkt. Het implementatie-schema voorziet in een nauwere aansluiting tussen het bilaterale programma en de Europese samenwerkingsprogramma's (KP, INTAS). In het bijzonder wordt hierin de aandacht gevestigd op het belang van deelname van jonge onderzoekers om al vroeg excellentie te bevorderen en het belang van het gebruik van de onderzoeksresultaten via het innovatieschema. Prioritering binnen het programma heeft als doel op een beperkt aantal gebieden ook echt resultaatgericht te zijn.

Met minister Fursenko ben ik verheugd dat het onderwerp cultureel erfgoed gekozen is als een van de prioriteitsgebieden voor het komende jaar. Ik attendeerde minister Fursenko op het Nederlandse programma 'cultuur en school' waarin op een structurele relatie tussen scholen en musea wordt aangestuurd.

Wij onderschreven de nauwe band tussen onderwijs en onderzoek. Minister Fursenko gaf aan zich momenteel te beraden over hoe hij projecten kan opzetten ter integratie van onderwijs en wetenschap. Tevens gaf hij aan dat hij in de komende periode aandacht wil geven aan het leren leren (how to teach) en tevens aan het bij elkaar brengen van onderwijs en wetenschap vanaf de lagere school. In dit verband heb ik de bèta-techniek situatie in Nederland geschetst en het techno-starters programma genoemd als goed voorbeeld waarin getracht wordt universiteiten en MKB bij elkaar te brengen.

Tenslotte bevestigden minister Fursenko en ik gezamenlijk het belang dat wij hechten aan de Europees-Russische samenwerking op het gebied van onderzoek en zullen wij ons inzetten voor het

uiten van dit belang tijdens de EU-Rusland top die in november 2004 tijdens Nederlands voorzitterschap in Den Haag zal worden gehouden.

Lancering ESA-astronaut Kuipers

In Baikanoer (Kazachstan) woonde ik op 19 april de lancering bij van de Nederlandse ESA-astronaut André Kuipers. De 11-daagse DELTA-missie van Kuipers werd voorbereid door de interdepartementale werkgroep ruimtevaart van het ministerie van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In dat verband zijn van de relevante vaste Kamercommissies twee Tweede Kamerleden (de heren Hessels (CDA), Blom (PvdA), Visser (VVD) en Slob (CU)) uitgenodigd om deel uit te maken van de Nederlandse delegatie.

Voorafgaand, tijdens en na zijn 11-daagse DELTA-missie naar het internationaal ruimtestation ISS heeft André Kuipers diverse wetenschappelijke, technologische en educatieve experimenten uitgevoerd.

Gesprekken en marge van de Informele Raad voor Concurrentievermogen te Shannon, d.d. 26 april 2004

Op 26 april woonde ik, samen met Minister Brinkhorst van Economische Zaken, de Informele Raad voor Concurrentievermogen bij.

En marge van deze informele Raad sprak ik allereerst ter kennismaking met de nieuwe **Franse onderminister van onderzoek, de heer d'Aubert**. De goede en omvangrijke samenwerking tussen beide landen werd hier bevestigd.

Daarnaast heb ik van de gelegenheid gebruik gemaakt om hem het programma en de prioriteiten van het Nederlands voorzitterschap te presenteren. Aan de orde kwamen in dat verband de onderwerpen ERC, onderzoeksinfrastructuren en HRM-beleid.

Verder kwamen de onderwerpen ITER, Nieuwe Financiële Perspectieven, classificatie van universiteiten, aansluiting onderwijs en onderzoek (3e cyclus), erkenning beroepskwalificaties, en ruimtevaart.

Gesprekken en marge van de informele Onderwijs, Jeugd en Cultuurraad te Dublin, d.d. 28 april 2004

Gesprek met de Maltese minister van Onderwijs, de heer Louis Galea

In het gesprek met dr. Louis Galea, minister van Onderwijs van Malta, gaf ik een toelichting op de kalender van het Nederlands voorzitterschap voor onderwijs, cultuur en wetenschap, de agenda van de OJC-raad en de Nederlandse prioriteiten binnen deze agenda.

Minister Galea informeerde naar de aard van de verschillende (ambtelijke) bijeenkomsten op de OCW kalender. Hij voorzag dat, gezien de beperkte omvang van het Maltese ambtenarenapparaat, Malta niet aan alle bijeenkomsten kan deelnemen.

Ten aanzien van het onderwerp burgerschap stelde minister Galea dat in verschillende (aankomende) EU lidstaten dit onderwerp uiteenlopende invulling vindt. Hij is voorstander van enige mate van uniformering van het begrip. Omdat burgerschap ook in verband kan worden gebracht met sociale cohesie, was minister Galea geïnteresseerd naar de mogelijkheden voor de toetredende lidstaten om hiervan profijt te hebben. Ik gaf hem aan dat dit onderwerp ook tijdens de OJC-raad in november aan de orde zal komen.

Op de vraag van minister Galea naar de voortgang ten aanzien van de nieuwe onderwijsprogramma's en de ERC, gaf ik hem aan het voornemen te hebben om tijdens het Nederlands voorzitterschap de ERC af te ronden. Hiervoor heb ik de medewerking van Malta gevraagd.

Minister Galea gaf aan dat Malta ook op bilateraal niveau graag gebruik wil maken van de Nederlandse kennis en ervaring op het gebied van onderwijs en wetenschap. Afgesproken wordt dat hierover contact zal worden onderhouden.

Gesprek met de Luxemburgse minister van Nationaal Onderwijs, Beroepsonderwijs en Sport, mevrouw Anne Brasseur

Het gesprek dat ik voerde met minister Brasseur is een vervolg op het gesprek dat ik in oktober 2003 met haar voerde over het Nederlands voorzitterschap en het Luxemburgse voorzitterschap dat daarop zal volgen. Tijdens dit gesprek heb ik de prioriteiten voor de agenda van de OJC-raad met minister Brasseur doorgenomen.

Minister Brasseur gaf aan nog steeds positief te zijn over agendering van het onderwerp burgerschap. Wel vroeg zij zich af hoe het onderwerp zou moeten worden geconcretiseerd. Hierop hebben wij verschillende mogelijkheden uitgewisseld en verkend, zoals opname in nationale onderwijsprogramma's en de nieuwe Europese onderwijsprogramma's.

Minister Brasseur refereerde aan het begrip *sociale cohesie*, zoals tijdens het Italiaanse voorzitterschap door minister Moratti is geïntroduceerd. Minister Moratti bracht sociale cohesie in verband met concurrentiekracht. Minister Brasseur gaf aan dat zij het meer voor de hand vindt liggen

burgerschap met sociale cohesie in verband te brengen. In dit verband introduceerde zij het begrip 'cultivated competitive European citizens'.

Minister Brasseur stelde aan de hand van het voorbeeld van taalonderwijs aan Portugezen in Luxemburg, dat taalonderwijs kan bijdragen aan het vormen van burgerschap en daarmee aan sociale cohesie. Deze stelling onderschrijf ik.

Wij spraken af samen te werken bij het uitwerken van de invulling van het onderwerp burgerschap. Dit is ook van belang aangezien Luxemburg dit onderwerp verder kan brengen tijdens haar EU-voorzitterschap, volgend op het Nederlandse.

Gesprek met de Roemeense minister van Onderwijs en Cultuur, de heer Alexander Athanasia

In Dublin heb ik ook een kennismakingsgesprek gevoerd met de minister van Onderwijs en Cultuur van Roemenië, de heer professor dr. Alexander Athanasia. Het gesprek vond plaats op uitdrukkelijk verzoek van de Roemeense minister.

Minister Athanasia bedankte namens de Roemeense regering uitvoerig voor de steun die men de afgelopen jaren in Roemenië van de Nederlandse regering en het Nederlandse parlement heeft gehad. In dit verband verzocht hij ook om steun voor toetreding van Roemenië tot de EU. Roemenië hecht in dit verband veel belang aan het aankomende Nederlandse voorzitterschap.

Minister Athanasia lichtte aan de hand van enkele voorbeelden toe welke voortgang er in Roemenië de afgelopen tijd op het gebied van onderwijs en onderzoek is geboekt. Hij sprak ook hoge verwachtingen uit voor een conferentie van Nederlandse en Roemeense rectoren, dit najaar te houden in Roemenië.

Werkbezoek aan Madrid en Athene, d.d. 20-21 mei 2004

Gesprek met minister Sansegundo van Onderwijs, Spanje

Tijdens een gesprek met de Spaanse minister Maria Jesús Sansegundo van Onderwijs, heb ik de agenda en de prioriteiten voor het aankomende Nederlandse EU-voorzitterschap doorgenomen. In het bijzonder heb ik ook aandacht besteed aan de agenda voor de informele ministeriële conferentie van 11-14 juli a.s. in Rotterdam.

Minister Sansegundo complimenteerde met het ambitieuze programma voor het Nederlandse voorzitterschap. In dat verband onderschreef zij het Nederlandse thema "learning from each other".

Minister Sansegundo zei vooral belangstelling te hebben voor Europese kwaliteitsimpulsen op het gebied van hoger onderwijs ('ranking' van universiteiten op basis van onderzoeksinspanningen). Ik heb mijn verwachting uitgesproken dat dit onderwerp pas op de langere termijn tot een regeling zal kunnen leiden.

Minister Sansegundo gaf haar grote belangstelling aan voor het onderwerp 'citizenship'. Hieraan gerelateerde onderwerpen zijn in Spanje politiek actueel. Zo is er thans een wetsvoorstel in voorbereiding ter voorkoming van geweld tegen vrouwen. Gelijkheid tussen mannen en vrouwen is ook een actueel onderwerp van gesprek.

In mijn reactie heb ik vastgesteld dat de door Minister Sansegundo aangeduide onderwerpen vooral betrekking hebben op ethische vraagstukken. Dit sluit aan bij de door mij voorgestane aandacht voor gemeenschappelijke waarden, verantwoordelijkheid en burgerschap.

Gesprek met Secretaris-Generaal Salvador Barberá Sandéz voor Wetenschaps- en Technologiebeleid, Spanje

In het gesprek met de heer professor Salvador Barberá, die Spanje vertegenwoordigt in de Raad voor Concurrentievermogen wat betreft de wetenschappen, heb ik de Nederlandse voorzitterschapsprioriteiten doorgenomen.

Barberá toonde zich persoonlijk een groot voorstander van een (zo onafhankelijk mogelijke) European Research Council. Hij onderschreef het belang van goede Europese onderzoeksinfrastructuren. Wat betreft het aanwakken van belangstelling voor wetenschap toonde Barberá zich geïnteresseerd in de Conferentie over "Science in primary education", die het Amstel-instituut samen met Nemo en KNAW in oktober a.s. organiseert.

Hierbij memoreerde ik de experimenten "Seeds in space" van André Kuipers in de ruimte, als manier om de jeugd voor wetenschap te interesseren.

Belangrijk was de gedachtewisseling over de voortgang van in de onderhandelingen inzake ITER.

Gesprek met minister Yiannikou – Koutsikou van Onderwijs en Religieuze Zaken, Griekenland

Tijdens een gesprek met minister Yiannikou-Koutsikou presenteerde ik de centrale voornemens van het komende voorzitterschap.

Minister Yiannikou sprak haar steun uit voor dit, naar haar inzien, ambitieuze programma. Zij benadrukte met name dat onderwijs meer functies heeft dan alleen de bijdrage aan de kenniseconomie.

In dat verband gaf zij aan dat een recent door de Raad voor Concurrentievermogen genomen besluit over de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties, de Grieken zwaar op de maag ligt. Aangezien dit besluit zeer verstrekkende gevolgen heeft voor het onderwijs acht zij een herbezinning op de positie van de OJC-Raad t.o.v. andere raden dringend gewenst.

Met betrekking tot de nieuwe onderwijsprogramma's stelde minister Yiannikou dat de werkelijke opbrengsten van de huidige programma's niet bekend zijn. Zij gaf aan een werkelijke politieke discussie over de programma's wenselijk te vinden en de inzet op kwaliteit van mobiliteit te zullen steunen.

In het kader van het burgerschapsthema stelde minister Yiannikou dat Europa te vanzelfsprekend voor haar burgers begint te worden. Voor het onderwijs ligt er een uitdaging in het bijbrengen van de Europese dimensie.

Gesprek met minister Sioufas van Ontwikkeling, Griekenland

Tijdens een gesprek met de Griekse minister Dimitris Sioufas van Ontwikkeling (in aanwezigheid van de heer Salagoudis, onderminister van Ontwikkeling, en de heer Tsoukalas, secretaris-generaal Onderzoek en Technologie) gaf ik een toelichting bij de rolverdeling tussen EZ en OCW m.b.t. de Raad voor Concurrentievermogen (RvC). In dit verband heb ik kort verteld over de onderwerpen die tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap besproken zullen worden (o.a. Marimon rapport, aanloop naar KP7, mededeling toekomst onderzoeks- en technologiebeleid) en de prioriteiten die ik daarbij heb (ERC, HRM en infrastructuur).

Minister Sioufas, bijgevallen door de heer Tsoukalas, gaf aan dat hij de oprichting van de ERC zal steunen maar dat het onduidelijke financieringsmechanisme nog een aandachtspunt is.

Op mijn vraag naar de mogelijke oprichting van een nationale research council in Griekenland, werd aangegeven dat wordt nagedacht over een andere structuur om onderzoek te financieren, wellicht in de vorm van een "national research and technology committee".

Van Griekse zijde werd belangstelling aangegeven voor de ervaringen van NWO.

Onderzoeksinfrastructuur is door mij aangegeven als een van de onderwerpen die tijdens de informele RvC zal worden besproken waarbij het de bedoeling is tijdens de formele RvC tot conclusies te komen.

Voor wat betreft het onderwerp HRM werd van Griekse zijde aangegeven dat Griekenland niet beschikt over benodigde kritische massa. Dit vraagt momenteel de meeste aandacht, waarbij zij graag willen leren van ervaringen van andere landen.

Hierop gaf ik aan dat leren van elkaar het motto is tijdens het voorzitterschap en dat ik dit van groot belang acht. Van Griekse zijde wordt interesse getoond en de uitnodiging aanvaard voor de conferentie Brain gain: the instruments. De minister en de secretaris-generaal gaven aan graag deel te nemen aan de informele RvC en hopen op een vruchtbare discussie.

Ten slotte gaf minister Sioufas aan dat Griekenland een belangrijk zorgpunt heeft wat betreft de richtlijn erkenning beroepskwalificaties die in laatste RvC is aanvaard. Grootste zorgpunt is de kwaliteit van vestigingen van buitenlandse (onderwijs)instituten die bepaalde kwalificaties afgeven. Daarnaast was het onderwerp uitsluitend in de RvC aan bod gekomen en niet in de OJC-raad, waardoor het sociale belang van onderwijs teveel onderbelicht is. Ik heb aangegeven dit probleem te begrijpen maar tevens onderstreept dat kwaliteit niet alleen centraal staat in de OJC-raad, maar ook in de RvC.

Gesprekken en marge van de formele Onderwijs, Jeugd en Cultuurraad, d.d. 28 mei 2004

Gesprek met de Tsjechische minister van Onderwijs, Jeugd en Sport, mevrouw Petra Buzková

In een gesprek met minister Buzková heb ik het programma uiteengezet voor de informele ministersbijeenkomst van 11-14 juli a.s. in Rotterdam.

Daarbij heb ik aandacht besteed aan: het thema mobiliteit; het thema burgerschap en de mogelijke rol voor dit thema in de nieuwe generatie onderwijsprogramma's; positie van onderwijs en cultuur in een uitgebreid Europa. In dat verband heb ik aangegeven dat de positie van de OJC-raad in de toekomst een aandachtspunt is indien er een sterke Commissaris voor het Lissabonproces komt.

Ten slotte heb ik minister Buzkova geïnformeerd over de voornemens met betrekking tot de conferentie te Maastricht en de afsluiting van EYES.

Minister Buzková reageerde positief. Zij sprak haar steun uit voor het Nederlands voorzitterschap en zegde toe de informele ministersbijeenkomst in Rotterdam te zullen bijwonen.

Gesprek met de Franse minister van Nationaal Onderwijs, Hoger Onderwijs en Onderzoek, de heer François Fillon

Naar aanleiding van mijn uiteenzetting over het programma voor de informele ministersbijeenkomst in Rotterdam (juli a.s.) reageerde minister Fillon onverkort positief op het thema burgerschap. Hij noemde in dit verband het Frans-Duitse streven om tot een gezamenlijk geschiedenisboek voor het voortgezet onderwijs te komen.

Minister Fillon vroeg daarnaast in het bijzonder aandacht voor vroegtijdige schoolverlaters. Ik heb hem aangegeven dat Nederland hier geen aparte conferentie over zal organiseren. Wel heb ik toegezegd de mogelijkheden te zullen onderzoeken om dit thema aan te haken bij de conferentie beroepsonderwijs in Maastricht. Minister Fillon toonde zich hierover zeer tevreden.

Nadat ik de aandacht gevestigd had op de conferenties inzake een Europese taalportfolio en over studiefinanciering, onderschreef minister Fillon het belang van deze onderwerpen. In dat verband sprak hij zich ook uit voor de noodzaak van een versterking van het vreemde talenonderwijs in Frankrijk.

Gesprek met de Portugese minister van Onderwijs, de heer José David Justino.

In een gesprek met minister Justino heb ik de Nederlandse voornemens met betrekking tot het EU-voorzitterschap naar voren gebracht.

Het belang van de kwaliteit van mobiliteit werd ook door de Portugese minister onderschreven. Mobiliteit moet ten dienste staan van een doel. Hij gaf aan niet alleen de mobiliteit van studenten

belangrijk te vinden, maar ook de mobiliteit van onderwijsgeevenden en schoolleiders. Extra investeringen zijn in dit verband nodig in het beroepsonderwijs.

Mobiliteit moet volgens hem bij voorkeur plaatsvinden in het kader van netwerkverbanden tussen instellingen. Zeker bij de programma's die de mobiliteit van onderzoekers en PhD-studenten stimuleren moet de mobiliteit plaatsvinden als onderdeel van een structurele samenwerking tussen de instellingen. Hierbij is ook publiek/ private samenwerking van belang. Dit kon ik onderschrijven.

Minister Justino kon instemmen met mijn insteek dat het noodzakelijk is om in het kader van het vergroten van de kwaliteit van de mobiliteit te kijken naar de mogelijkheid om de taalcomponent en de sociaal- culturele component (burgerschap) te versterken in de nieuwe Europese programma's voor onderwijs en training. Verder gaf minister Justino aan dat hij niet tegen het stellen van kwantitatieve doelstellingen in de onderwijs programma's is.

Gerelateerd aan de classificatie van hoger onderwijs instellingen, gaf ik aan dat meer transparantie en een zekere rangorde die hiermee impliciet wordt gecreëerd, ook van belang zijn om de kwaliteit van de mobiliteit te vergroten. Het komen tot objectieve standaarden werd door de Portugese minister als een opgave gezien.

Naar aanleiding van mijn voornemens op het terrein van shared values / burgerschap gaf de Portugese minister aan het een goed idee te vinden om dit onderwerp te agenderen. Daarbij achtte hij het vooral van belang dat er resultaten uitkomen die er toe leiden dat er op schoolniveau wat gebeurt. Hij benadrukte hierbij het belang van democratische waarden, vrijheid en Europese identiteit. Dit zou naar zijn mening evenwel niet moet leiden tot een expliciete discussie over nationale curricula.

Minister Justino sprak zijn waardering uit voor de voornemens voor de Maastricht conferentie 15 december a.s. Hij vroeg zich af of het onderwerp "voortijdig school verlaten" nog op de agenda kan worden gezet. In Portugal wordt dit als een groot probleem gezien, en hierover is in Europees verband nog te weinig van gedachten gewisseld. Ik heb aangegeven de mogelijkheid hiervoor na te zullen gaan.

Werkbezoek aan Helsinki, Tartu en Vilnius, d.d. 30 mei – 1 juni 2004.

Gesprek met minister Mauri Pekkarinen van Handel en Industrie, Finland

In het kader van de prioriteiten van het inkomende Nederlandse voorzitterschap spitste het gesprek met minister Mauri Pekkarinen van Handel en Industrie zich toe op de betekenis van een European Research Council (ERC) en het nut van Technology Platforms (TP).

Minister Pekkarinen toonde zich niet zo enthousiast over een nieuwe ERC organisatie en gaf de voorkeur aan onderbrenging van de zorg voor fundamenteel onderzoek bij bestaande structuren en betere samenwerking tussen de nationale research councils. Indien echter het budget voor onderzoek drastisch zou toenemen, zou een nieuwe organisatie bruikbaar zijn.

In dit verband onderstreepte ik het belang van een goede verhouding tussen wetenschappelijke autonomie van een ERC en de (politieke) verantwoordingslijnen. Tevens dienen er waarborgen te zijn voor een gezonde interne dynamiek bij de allocatie van gelden naar de meest excellente onderzoeksteams (die overigens, normaal gesproken, vrijwel altijd wel internationaal zullen zijn samengesteld). Daarbij vroeg ik aandacht voor de brug van fundamenteel onderzoek naar toepassingen. De Technology Platforms, samengesteld uit vragers naar, aanbieders van en financiers van onderzoek, kunnen die brugfunctie vervullen. Taken zijn o.m. het opstellen van een research-agenda en het bijeenbrengen van financiers. Minister Pekkarinen toonde zich positief over de constructie van Technology Platforms, maar was bezorgd over het proces van identificatie. De huidige voorbeelden geven blijk van een onduidelijk gelegitimeerd selectieproces. Wat betreft het ontwerpen van een research-agenda wees Pekkarinen op een adviesfunctie voor de ERC, waarbij dan de verantwoordelijkheid voor het goedkeuren van projecten bij de lidstaten zou moeten liggen.

Verder namen wij de problematiek door van financiering enerzijds van TP- prioriteiten, anderzijds thematische programma's in het Kaderprogramma, en de relaties daartussen. Van Finse zijde zal men zich goed voorbereiden op de vragen die aan de orde komen op de Informele Raad voor Concurrentievermogen te Maastricht.

Bezoek aan de Academie van Finland

Na een inleiding over het Finse R&D systeem door de president van de Academie, prof. dr. Raymo Väyrynen, werd gesproken over de rol van de Science and Technology Policy Council (STPC) en het functioneren van de Academie.

Het Finse R&D systeem heeft geprofiteerd van de economische crisis begin jaren '90, waarvoor de oplossing werd gezocht in een Schumpeteriaanse impuls. Voor privatisering bedoelde fondsen in 1996 werden ingezet voor zowel fundamenteel onderzoek als technologie. Tevens werd de STPC opgericht, een platform o.l.v. de minister president en de ministers van Handel en Industrie en van Onderwijs en Wetenschappen als vice-voorzitters. Anders dan in het Nederlandse Innovatieplatform zijn werkgevers, werknemers en universiteiten door hun organisaties vertegenwoordigd. De taken zijn vooral om consensus te bereiken en aanbevelingen voor de begroting te doen. De STPC geeft daarmee richtlijnen

en een legitimatie voor het wetenschaps- en technologiebeleid. Als sterke kanten worden gezien de committering van de minister-president en de stabiliteit van het orgaan onder wisselend politiek gezag. De Academie (vergelijkbaar met ons NWO) heeft een structuur verandering ondergaan na het advies van 1997, waarin werd gesteld: a) betere samenwerking met TEKES (vgl SENTER bij ons); b) financiering richten op Centres of Excellence; c) meer aandacht voor post-doc's, en d) internationalisering van het werk. Hoewel de Academie op 4 gebieden Research Councils heeft, is de allocatie-dynamiek tussen deze gebieden verzekerd doordat 50 % van het budget centraal wordt verdeeld door het Bestuur. De invloed van het Parlement op het werk wordt als nihil ervaren, doch de invloed van vakdepartementen is wel voelbaar.

Wat betreft de inrichting van een ERC wordt vanuit de Academie met belangstelling uitgekeken naar het rapport dat de Eurohorcs op hun vergadering van 21 oktober as te Lissabon zullen vaststellen. Van belang acht men in ieder geval, dat de ERC geen duplicering wordt van nationale fondsen, en zeker niet als tweede kans instituut wordt gebruikt voor financieringsaanvragen.

Gesprek met Minister Tuula Haatainen van Onderwijs en Wetenschap, Finland

Tijdens mijn bezoek aan minister Tuula Haatainen van Onderwijs en Wetenschappen heb ik mijn voornemens m.b.t. het Nederlandse EU- voorzitterschap naar voren gebracht.

Minister Haatainen gaf aan shared values / burgerschap een belangrijk onderwerp te vinden. Zij meende dat de resultaten ervan vooral zouden moeten neerslaan in de nationale curricula. Ook zou dit door moeten werken in de lerarenopleidingen. Naar haar inzicht zijn in Finland de leerlingen/ studenten vooral goed in kennis en minder goed in de sociaal-culturele (burgerschaps) vaardigheden.

Hoewel ik kon onderschrijven dat de resultaten vooral in curricula dienen te landen, moeten wij niet in deze termen spreken tijdens de conferentie. De kern is gericht op het "leren van elkaar".

Naar aanleiding van mijn voornemens m.b.t. het onderwerp "kwaliteit van mobiliteit" en de relatie met de nieuwe onderwijs programma's, gaf de Finse minister aan hier nog niet veel over te kunnen zeggen omdat hierover in Finland het overleg nog gevoerd moet worden.

De Finse minister gaf, naar aanleiding van de Maastrichtconferentie in december a.s., aan dat ze voortgang van het Kopenhagen proces van groot belang acht. Maastricht dient de ontwikkelingen na Kopenhagen te inventariseren en sturing te geven aan de voortgang van het proces. Finland zal (over twee jaar) de volgende ministers conferentie over dit onderwerp organiseren en zou graag bij de voorbereiding van Maastricht betrokken worden. Dit heb ik toegezegd.

In het gesprek kwam naar voren kwam dat de ERC een echte toegevoegde waarde moet hebben en geen substitutie voor nationale organen moet zijn. De Raad zou tot randvoorwaarden voor een ERC moeten concluderen.

Tenslotte werd van Finse zijde, mede vanwege zijn Electronic Library, interesse getoond in de door onze Koninklijke Bibliotheek georganiseerde conferentie over "Permanent Access to the Records of Science" (november 2004).

Gesprek met minister Toivo Maimets van Onderwijs en Onderzoek, Estland

Op 31 mei werd ik door minister Toivo Maimets (Onderwijs en Onderzoek) ontvangen in de Estse universiteitsstad Tartu, alwaar ook het ministerie van Onderwijs is gehuisvest.

Minister Maimets dankte Nederland voor de steun die het in het kader van een Phare twinning-project uit ons land mocht ontvangen.

In de loop van het gesprek heb ik de prioritaire thema's voor het voorzitterschap met minister Maimets doorgenomen.

Estland heeft in het kader van de wederopbouw de ervaring dat met Soros-geld teruggekocht talent een goede onderzoek-ambiance kon worden opgebouwd, en is derhalve geïnteresseerd in onze Brain Gain conferentie. De ERC wordt als een goede gedachte gezien, maar bovenop het criterium van wetenschappelijke excellentie, zou cross-border co-operation moeten worden gebonificeerd. De politieke verantwoordelijkheid voor een met belastinggeld gefinancierde ERC moet tot zijn recht komen. Estland is verder van mening dat in het 6e Kaderprogramma te veel nadruk ligt op toegepast onderzoek en dat in het 7e KP geld moet worden teruggebracht naar het fundamentele onderzoek. Bij de nieuwe grote instrumenten, de Integrated Projects en de Networks of Excellence zou niet moeten gelden dat "Big" altijd "beautiful" is.

Als nieuw EU-lid zal Estland nog veel aan onderwijskwaliteit moeten doen, zo gaf minister Maimets aan. De huidige situatie laat in zijn land te grote kwaliteitsverschillen zien in vooral het vo en bve-onderwijs. Binnenkort worden de resultaten van SIMSS 2004 verwacht. Deze resultaten zullen de precieze situatie in internationaal vergelijkend perspectief plaatsen. Dit zal ook behulpzaam zijn bij de interne discussie.

Naar aanleiding van het voorzitterschapsthema burgerschap, gaf de Estse minister aan dat wat hem betreft de nadruk moet liggen op de rol van de leraren.

Voor het beroepsonderwijs heb ik aangegeven dat het streven moet zijn te komen tot een systeem van gezamenlijke validering van de kwalificaties in de afzonderlijke EU-landen. Minister Maimets stelde dat in Estland de grootste problemen bestaan uit een overvloed aan BVE-instellingen en een grote stratificatie in de geboden kwaliteit.

De Estse minister gaf aan zeer geïnteresseerd te zijn in de nieuwe onderwijsprogramma's en het thema meeneembaarheid van studiefinanciering. Naar hij aangaf zal dat voor Estse studenten ook moeten betekenen dat er meer wordt geleend voor een studie in het buitenland aangezien de EU-programma's niet kostendekkend zijn. De enorme groei van het ho (factor 2,5 in 8 jaar) maakt dat steeds minder studenten van staatswege ondersteund kunnen worden, terwijl het aandeel privaat gefinancierde studenten enorm is toegenomen. Daarbij geldt dat inmiddels de helft van het aantal Estse studenten van studie verandert of uitvalt. Voor Estland zal een en ander vermoedelijk moeten betekenen dat de financiering van het gehele hoger onderwijs zal moeten worden herzien.

Gesprek met minister Monkevicius van Onderwijs en Wetenschap en onderminister Vaitkus, Litouwen

Op dinsdag 1 juni jl. sprak ik in Vilnius met de Litouwse minister van Onderwijs en Wetenschap, de heer Algirdas Monkevicius, ter voorbereiding op het Nederlandse EU-voorzitterschap.

Minister Monkevicius dankte de Nederlandse regering voor de steun die het onderwijs in zijn land de afgelopen jaren vanuit Nederland heeft ondervonden, via uiteenlopende projecten. Naar zijn mening heeft Nederland voor Litouwen een belangrijke rol gespeeld bij de toetreding tot de EU. Ook voor de toekomst ziet hij uit naar verdere bilaterale samenwerking.

De minister gaf aan zeer geïnteresseerd te zijn in deelname aan het Bologna-proces en samenwerking op het gebied van ho en bve.

Tijdens het gesprek ben ik ingegaan op de prioriteiten van het Nederlands EU-voorzitterschap. In dit verband heb ik het belang van de vernieuwing van de Europese onderwijsprogramma's onderstreept, niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief. Daarnaast heb ik ook het belang van mobiliteit, moderne vreemde talen en het thema burgerschap aan de orde gesteld.

Minister Monkevicius onderschreef het belang van het onderwerp burgerschap. Hij gaf aan dat in Litouwen thans niet erg gevoeld wordt dat men naast inwoner van Litouwen ook inwoner van Europa is. Een Litouws instituut op het gebied van hoger onderwijs buigt zich nu over deze kwestie. Graag wil hij ook leren van de Nederlandse ervaringen op het gebied van burgerschapsvorming.

De conferentie over beroepsonderwijs in Maastricht is voor de Litouwse minister van belang vanwege de ontwikkelingen in zijn eigen land. Hij dankte voor de ervaren steun op het gebied van bve in de afgelopen jaren. In Litouwen is thans een disproportionele ontwikkeling van het aantal studenten in het bve. Na het vo gaat het merendeel van de studenten naar het ho. Hierdoor komen bedrijven in problemen, omdat ze onvoldoende gekwalificeerd personeel weten aan te trekken. Dit heeft een negatief effect op de ontwikkeling van de economie en om die reden is het noodzakelijk om meer studenten naar het BVE halen.

Onderminister Vaitkus vertegenwoordigt Litouwen in de Raad voor Concurrentievermogen. De Informele Raad van Maastricht wordt als goede gelegenheid gezien om de eerste input te leveren t.b.v. het 7e Kaderprogramma. Conclusies over het Marimon-rapport in september zijn daartoe ook zeer behulpzaam. Litouwen is met name geïnteresseerd in de conferentie over Brain Gain en over Wisselwerking. De ontwikkeling van een ERC heeft de steun van Litouwen, en wetenschappelijke excellentie behoort inderdaad het selecterende criterium te zijn.

Ten slotte sprak minister Monkevicius nogmaals nadrukkelijk zijn steun uit voor de prioriteiten tijdens het aankomende Nederlands EU-voorzitterschap.